

D.1.1.f.

Restaurátorský záměr na ochranu a obnovu kamenných prvků

Muzeum Vysočiny Pelhřimov, Hrad Kámen

rekonstrukce elektroinstalace, stavební úpravy

SO 01 Hrad

**Martin Kovařík, akad. sochař a restaurátor
srpen 2021**

I. Lokalizace památky

1. Kraj: Vysočina
2. Obec: Kámen
3. Adresa: Kámen 1, 394 13 Kámen
4. Bližší určení místa popisem: dominantní místo nad obcí
5. Objekt, jehož součástí je restaurované dílo: hrad
6. Rejstříkové číslo v ÚSKP: 40125/3-3061
p.č. st. 57, k.ú Kámen
7. Katalogové číslo památky: 1000152178

II. Údaje o akci:

1. Vlastník: Kraj Vysočina, Žižkova 1882/57, 586 01 Jihlava
2. Investor: Kraj Vysočina, Žižkova 1882/57, 586 01 Jihlava
3. Termín zahájení a ukončení akce: srpen – září 2021

III. Popis památky

První písemná zpráva o Kameni pochází z roku 1316. Hrad vlastnil Nemír z Kamene. Mezi lety 1318 a 1437 hrad vlastnil vladýcký rod Tluksů z Vokova. Bušek Tluksa dne 4. března 1327 přijal hrad v ušlechtilé manství od krále Jana Lucemburského. Okolo poloviny čtrnáctého století byl pánem hradu Přibík Tluksa z Božejova se svými bratry Hukem, Dětochem, Onešem a Oldřichem. Od nich hrad roku 1356 koupil Jindřich z Ciglheimu, který požádal císaře Karla IV., aby mu léno prodal. V letech 1356–1366 nechal Jindřich přestavět hradní palác. Později prodal všechny své jihočeské statky a na konci čtrnáctého století hrad získali opět Tluksové. V roce 1408 je doložen Jan Tluksa s manželkou Annou, který zemřel na počátku husitských válek. Jan Tluksa po sobě zanechal sirotka Hynka, jehož poručníkem se snad stal Maršík Tluksa z Kamene, který spravoval majetek zřejmě i za vdovu Annu.

V roce 1437 Anna s Hynkem Kámen prodali Purkartovi ze Žirovnice za 600 kop grošů. Za něj se hrad dne 4. srpna 1450 stal místem jednání Jiřího z Poděbrad a Jindřicha z Rožmberka, kteří zde uzavřeli mírovou dohodu. Albert z Vydří Kámen prodal Janu z Vojslavic. Hrad vlastnili bratři Jiří Malovec a Václav. Václavův syn Jan Kryštof nechal zastaralý a sešlý hrad přestavět na barokní zámek. Jan Kryštof z Malovic hrad s panstvím prodal Františku Karlovi Kreslovi z Kvaltenberka. Zadlužený majitel na naléhání věřitelů panství roku 1747 prodal Janu Františkovi Baulerovi z Hohenburka za 36 000 rýnských zlatých. Roku 1756 statek koupil za 24 000 zlatých František Karel Streit, který jej s manželkou držel do roku 1774, kdy se novým majitelem stal Jan Nepomuk Gynter ze Šterneka, který zaplatil 48 000 rýnských zlatých. Také další majitelé se rychle střídali. Byli jimi František de Paula (od roku 1793), Václav Pitschmann (od roku 1799), Štěpán von Hackhl Edler von Rosenstein zu Peschwitz (od roku 1806) a Alois von Hackhl (od roku 1826). Do podoby zámku výrazněji zasáhl až Václav Enis z Atteru, který jej vlastnil v letech 1860–1872. Zahájil přestavbu v novogotickém slohu. Přestavbu dokončil Antonín Fleissig, který Kámen získal roku 1916.

Roku 1948 byl hrad zestátněn a svěřen byl Sokolu, místní osvětové besedě a pelhřimovskému okresnímu národnímu výboru, který nechal hrad opravit. Od roku 1974 v něm sídlilo muzeum jednostopých vozidel.

Hrad je pobočkou Muzea Vysočiny Pelhřimov. Zřizovatelem je Kraj Vysočina.

Vstupní kamenné schodiště do starého paláce (Rk/1)

Popis památky

Vnější schodiště novodobě složené z pěti historických stupňů, které jsou osazené na novodobou kamennou podezdívku. Kamenné stupně rovné bez profilace.

Rozměry: rozměry schodu cca 170 x 33x 20 cm, celkem 5 stupňů

Popis zjištění – restaurátorský průzkum

Materiálové složení, rozsah poškození

- schodové stupně jsou vytesány ze středně zrnité žuly
- kamenný materiál kompaktní, lokálně mírně povrchově narušený
- povrch a hrany poškozeny mechanicky (otlučené rohy, části oblounů apod.)
- některé stupně novodobě sesazeny z dřívě rozlomených prvků

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- na povrchu se nacházejí nesouvislé vrstvy mechu a lišejníků, místy v silnější vrstvě

Polychromie, nátěry

- na povrchu kamene nebyly objeveny žádné zbytky nátěrů či polychromie

Doplňky a výměny

- na čtvrtém stupni druhotně doplněná plomba při obvodové stěně
- v ploše schodiště významné plochy doplňování chybějících částí kamene realizované převážně zcela nevhodnými cementovými materiály

Tmely

- na kameni četné tmely a vysprávky poškozených míst, často rozvlečené do plochy kamene
- cementové tmely a výplně v okolí plomb a lepených míst
- tmeleny jsou vodorovné styčné spáry stupňů cementovým tmelem

Kovové prvky

- v ploše schodiště nejsou instalovány kovové prvky

Statické poměry

- stabilní, stupně mírně pokleslé

Vyhodnocení průzkumu

- kamenný materiál kompaktní, mírně lokálně narušený, se značným historickým poškozením mechanické povahy
- spárovací a tmelící hmota se zcela nevhodným složením, barvou i strukturou
- druhotné úpravy nerespektující tvarovou podobu a materiálovou skladbu celku
- některé stupně rozlomené před provedenou novodobou opravou

Koncepce restaurátorského zásahu, prezentace restaurovaného díla

Restaurátorský proces bude realizován jako komplexní zákrok, směřujících k ošetření hmotné podstaty památky, revizi předchozích nevhodných zásahů a k rehabilitaci výrazu celku.

Kamenný materiál bude očištěn, zbaven povlaků a dle možnosti fixovaných nečistot v kameni. Kamenné schodiště bude opatrně rozebráno, jednotlivé kamenné stupně budou očištěny a zbaveny veškerých novodobých cementových vrstev. Následně bude schodiště nově vyskládáno na trasvápennou maltu dle původních pozic. Povrchu kamene bude celoplošně zpevněn s lokální aplikací ve zvýšené míře dle rozsahu narušení kamene. Chybějící části schodišťových stupňů budou doplněny v umělém kameni s odpovídající strukturou, barvou a složením dle originální horniny. Při doplňování bude důsledně respektován charakter horniny a voleny vhodné tmely a jejich pojiva. Druhotně doplněný schod bude odstraněn a nahrazen formou kamenné kopie v odpovídajícím materiálu a struktuře. Bude obnoveno spárování kamenných bloků. Na závěr bude provedena konzervace povrchu kamene s úpravou proti špinění. Restaurované dílo bude prezentováno ve výrazu přírodního kamene s přiměřeně zachovanou patinou stáří.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

- rozebrání kamenného schodiště
- očištění kamene párou – extrakční metodou
- nové sesazení schodiště dle původního rozvrhu
- konsolidace kamene se zvýšenou intenzitou dle míry narušení
- doplnění chybějících partií v umělém kameni, spárování
- finální konzervace a hydrofobizace kamene
- zpracování rest. zprávy a fotodokumentace a doporučeného režimu památky

Návrh technologie restaurování

ČIŠTĚNÍ

- čištění párou
- čisticí pasta A 57, Imesta CPU (Imesta), Alkutex Abbeizer (Remmers)

BIOSANACE

- ALKUTEX BFA , SANAL (REMMERS, TELURIA)

ZPEVNĚOVÁNÍ

organokřemičité zpevňovače:

- STEINFESTIGER 100, KSE 300E, 500STE (REMMERS)

INJEKTÁŽ, LEPENÍ

- RETENOL (epoxidové pryskyřice – Spolchemie)
- MS 76 (lepidlo na kámen – Akemi)

TMELY

minerální tmely, anorganické pigmenty BAYER

- FUCOSIL GRUNDIERMORTEL (REMMERS)
- FUNCOSIL RESTAURIERMÖRTEL (REMMERS)
- FUNCOSIL FUGENMORTEL (REMMERS)

ARMATURY

- nekorodující materiál - chromniklová ocel, sklolaminát

HYDROFOBIZACE

siloxanové hydrofobizační prostředky:

- FUNCOSIL AS (REMMERS)

Portál (Rk/2)

Popis památky

Portál s lomeným obloukem je rámován ostěním z kamenných segmentů pravoúhlého průřezu na čelní straně s okosenou hranou, bez profilace, stojky jsou usazeny na kamenný práh, která tvoří součást portálu.

Rozměry: světlá širka 103cm, výška 176 cm

Popis zjištění – restaurátorský průzkum

Materiálové složení, rozsah poškození

- ostění je vytesáno ze středně zrnité žuly
- portál s prahem
- hrany a rohy ostění bez mechanického poškození
- kámen je kompaktní bez známek hloubkových degradací

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- na povrchu se nachází prach a ulpívající povlaky nečistot

Polychromie, nátěry

- nebyly objeveny zbytky nátěrů či polychromie

Doplňky a výměny

- v ploše portálu jsou patrné významné plochy doplňování kamenné hmoty formou umělého kamene, tyto doplňky jsou ve své barevnosti a provedení zcela nevhodné

Tmely

- ve hmotě kamene jsou patrné rozsáhlé tmely a výplně z minulých oprav
- tmeleny jsou styčné spáry a jejich okolí v šíři několika cm, vesměs tmelem na cementové bázi
- tmely a spárovací hmota vesměs z nevhodného materiálu, s vysokým obsahem cementu, bez odpovídající struktury a barevnosti

Kovové prvky

- nevyskytují se

Statické poměry

- statické poměry celku se jeví jako vyhovující

Vyhodnocení průzkumu

- kamenný materiál bez zásadních poruch
- předešlé opravné zákroky na nízké odborné úrovni, spárování a výplně nevhodné, s odlišnou barvou i strukturou
- statické poměry portálu a upevnění ve zdivu je dobré

Koncepce restaurátorského zásahu, prezentace restaurovaného díla

Restaurátorský proces bude realizován jako konzervační zákrok, směřujících k ošetření hmotné podstaty památky a ke zpomalení degradačních procesů v kameni formou vhodné petrifikace horniny.

Kamenný materiál bude očištěn, zbaven povlaků a biologických náletů. Po očištění povrchu kamene bude provedeno lokální zpevnění kamene s vícenásobnou lokální aplikací na degradovaných partiích. Nevhodné spárování, výplně a tmely budou revidovány a nahrazeny vhodnějšími, s odpovídající strukturou, barvou a složení originální hornině. Při doplňování bude důsledně respektován charakter horniny a voleny vhodné tmely a jejich pojiva. Bude obnoveno spárování kamenných bloků. Na závěr bude provedena konzervace povrchu kamene. Restaurované dílo bude prezentováno ve výrazu přírodního kamene s kovovými prvky v grafitové černé.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

- očištění kamene vodou, párou, biosanace
- sejmutí nevhodných výplní spár a druhotných tmelů, zpevnění horniny
- doplnění chybějících partií v umělém kameni, spárování, plastické retuše

- barevné retuše, finální konzervace kamene
- zpracování rest. zprávy a fotodokumentace a doporučeného režimu památky

Návrh technologie restaurování

ČIŠTĚNÍ

- čištění párou
- odsolení kompresním zábalem
- čistící pasta A 57

BIOSANACE

- ALKUTEX BFA , SANAL (REMMERS, TELURIA)

ZPEVNŮVÁNÍ

organokřemičité zpevňovače:

- STEINFESTIGER 100, KSE 300E, 500STE (REMMERS)

TMELY

minerální tmely, anorganické pigmenty BAYER

- FUCOSIL GRUNDIERMÖRTEL (REMMERS)
- FUNCOSIL RESTAURIERMÖRTEL (REMMERS)
- FUNCOSIL FUGENMÖRTEL (REMMERS)

Kachlová kamna (Rk/3)

Popis památky

Válcové těleso kamen na cihelné podezdívce s odděleným topeništěm ve vedlejší místnosti. Plášť kamen sestaven z glazovaných kachlí zelené barvy, povrch zdoben dekorativní pásovou výzdobou s motivy perlovců, růžicových kazet a rozvilin, případně květinových a ovocných festonů. Těleso kamen ukončeno nástavcem s rotační vázou na profilované noze.

Rozměry: průměr 80 cm, výška 237 (275) cm, zadní topeniště 45 x 55 x 100 cm

Popis zjištění – restaurátorský průzkum

Druh materiálu, rozsah poškození

- kachle z pálené a glazované keramiky
- povrch bez výraznějších poškození, kompaktní

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- povrch je znečištěn prachem

Polychromie, nátěry

- povrch opatřen zelenou slinutou glazurou

Doplňky a výměny

- nejsou patrné

Tmely

- tmeleny jsou spáry

Statické poměry

- statika a soudržnost celku je vyhovující

Vyhodnocení průzkumu

- keramický materiál kompaktní, bez známek degradace
- lokálně se objevují tmely a vysprávkky

Koncepce restaurátorského zásahu, prezentace restaurovaného díla

Kachlová kamna budou ponechána ve své stávající pozici. Restaurátorský proces bude realizován jako konzervační zákrok, směřujících k ošetření památky a prezentaci v interiéru. Povrch bude očištěn. Bude revidováno a obnoveno spárování jednotlivých prvků. Na povrchu doplňků budou následně realizovány plastické a barevné retuše. Restaurované dílo bude prezentováno ve výrazu glazované keramiky.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

- kompletní zakrytování tělesa kamen tuhými deskami např. z překližky, OSB
- očištění povrchu oprášením
- revize výplní spár, plastické retuše, barevné retuše
- zpracování rest. zprávy a fotodokumentace a doporučeného režimu památky

Návrh technologie restaurování

ČIŠTĚNÍ

- čištění suchou cestou (oprášením, stlačeným vzduchem)

TMELY

- tmely imitující terracotu, anorganické pigmenty BAYER
- KREMENIT TERRACOTA

BAREVNÉ RETUŠE

- roztok Paraloidu B 52, anorganické pigmenty

Kachlová kamna (Rk/4)

Popis památky

Těleso rokokových kamen na dřevěném podstavci bez topeniště. Plášť kamen sestaven z glazovaných kachlí bílé barvy, povrch zdoben dekorativní pásovou výzdobou s motivy perlovců, růžicových kazet a rozvilin, případně květinových a ovocných festonů. Těleso kamen ukončeno nástavcem s rotační vázou na profilované noze.

Rozměry: průměr 90 cm, výška 295 cm

Popis zjištění – restaurátorský průzkum

Druh materiálu, rozsah poškození

- kachle z pálené a glazované keramiky
- povrch bez výraznějších poškození, kompaktní

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- povrch je znečištěn prachem
-

Polychromie, nátěry

- povrch opatřen bílou slinutou glazurou

Doplňky a výměny

- nejsou patrné

Tmely

- tmeleny jsou spáry, druhotně bílým cementem

Statické poměry

- statika a soudržnost celku je vyhovující

Vyhodnocení průzkumu

- keramický materiál kompaktní, bez známek degradace
- lokálně se objevují tmely a vysprávkky

Koncepce restaurátorského zásahu, prezentace restaurovaného díla

Kachlová kamna budou ponechána ve své stávající pozici. Restaurátorský proces bude realizován jako konzervační zákrok, směřujících k ošetření památky a prezentaci v interiéru. Povrch bude očištěn. Bude revidováno a obnoveno spárování jednotlivých prvků. Na povrchu doplňků budou následně realizovány plastické a barevné retuše. Restaurované dílo bude prezentováno ve výrazu glazované keramiky.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

- realizovat ochranný kryt opláštěním OSB deskami na dřevěnou nosnou konstrukci (s dostatečnou distancí od kachlových kamen) ve dvou vrstvách s vloženou geotextilií
- po ukončení stavebních prací demontáž ochranného krytu, očištění povrchu oprášením
- příprava na transfer, fixáž tělesa kamen do přepravní klece, transfer a zpětné osazení
- očištění povrchu oprášením
- revize výplní spár, plastické retuše, barevné retuše
- zpracování rest. zprávy a fotodokumentace a doporučeného režimu památky

Návrh technologie restaurování

ČIŠTĚNÍ

- čištění suchou cestou (oprášením, stlačeným vzduchem)

TMELY

tmely imitující terracotu, anorganické pigmenty BAYER

- KREMENIT TERRACOTA

BAREVNÉ RETUŠE

roztok Paraloidu B 52, anorganické pigmenty

Kachlová kamna (Rk/5)

Popis památky

Válcové těleso kamen na dřevěném podstavci se zadním topeništěm. Plášť kamen sestaven z glazovaných kachlí bílé barvy, povrch zdoben dekorativní pásovou výzdobou s motivy perlovců, růžicových kazet a rozvilin, případně květinových a ovocných festonů. Těleso kamen ukončeno nástavcem s rotační vázou na profilované noze.

Rozměry: průměr 80 cm, výška 237 (275) cm, zadní topeniště 45 x 55 x 100 cm

Popis zjištění – restaurátorský průzkum

Druh materiálu, rozsah poškození

- kachle z pálené a glazované keramiky
- povrch bez výraznějších poškození, kompaktní

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- povrch je znečištěn prachem

Polychromie, nátěry

- povrch opatřen bílou slinutou glazurou

Doplňky a výměny

- nejsou patrné

Tmely

- tmeleny jsou spáry, druhotně bílým cementem

Statické poměry

- statika a soudržnost celku je vyhovující

Vyhodnocení průzkumu

- keramický materiál kompaktní, bez známek degradace
- lokálně se objevují tmely a vysprávkky

Koncepce restaurátorského zásahu, prezentace restaurovaného díla

Kachlová kamna budou přemístěna v rámci podlaží objektu do nové pozice. Restaurátorský proces bude realizován jako konzervační zákrok, směřujících k ošetření památky a prezentaci v interiéru.

Povrch bude očištěn. Bude revidováno a obnoveno spárování jednotlivých prvků. Na povrchu doplňků budou následně realizovány plastické a barevné retuše. Restaurované dílo bude prezentováno ve výrazu glazované keramiky.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

- příprava na transfer, fixáž tělesa kamen do přepravní klece, transfer a osazení
- očištění povrchu oprášením
- revize výplní spár, plastické retuše, barevné retuše
- zpracování rest. zprávy a fotodokumentace a doporučeného režimu památky

Návrh technologie restaurování

ČIŠTĚNÍ

- čištění suchou cestou (oprášením, stlačeným vzduchem)

TMELY

- tmely imitující terracotu, anorganické pigmenty BAYER
- KREMENIT TERRACOTA

BAREVNÉ RETUŠE

- roztok Paraloidu B 52, anorganické pigmenty

Kachlová kamna (Rk/6)

Popis památky

Kubické těleso kamen bez podstavce. Plášť kamen sestaven z glazovaných kachlí hnědé barvy. Těleso kamen ukončeno římsou s půlkruhovým tympanonem.

Rozměry: průměr 90 x 80cm, výška 275 cm

Popis zjištění – restaurátorský průzkum

Druh materiálu, rozsah poškození

- kachle z pálené a glazované keramiky
- povrch bez výraznějších poškození, kompaktní

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- povrch je znečištěn prachem

Polychromie, nátěry

- povrch opatřen hnědou slinutou glazurou

Doplňky a výměny

- nejsou patrné

Tmely

- tmeleny jsou spáry, druhotně bílým cementem

Statické poměry

- statika a soudržnost celku je vyhovující

Vyhodnocení průzkumu

- keramický materiál kompaktní, bez známek degradace
- lokálně se objevují tmely a vysprávkky

Koncepce restaurátorského zásahu, prezentace restaurovaného díla

Kachlová kamna budou přemístěna a deponována mimo objekt. Kamna budou před transportem rozebrána na jednotlivé kachle, bude provedeno jejich označení, kresebná a fotografická dokumentace původního osazení. Kachle budou zabaleny a transportovány na místo určení. Následně bude provedeno kamnářské sesazení kamen dle původního rozvrhu s použitím tradičních kamnářských materiálů (cihly, kamnářská hlína, drátěné svorky). Dále bude restaurátorský proces realizován jako konzervační zákrok, směřujících k ošetření památky a prezentaci v interiéru.

Povrch bude očištěn. Bude revidováno a obnoveno spárování jednotlivých prvků. Na povrchu doplňků budou následně realizovány plastické a barevné retuše. Restaurované dílo bude prezentováno ve výrazu glazované keramiky.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

- demontáž
- očištění
- transfer
- kamnářské sestavení kamen
- vyplnění spár, plastické retuše, barevné retuše
- zpracování rest. zprávy a fotodokumentace a doporučeného režimu památky

Návrh technologie restaurování

ČIŠTĚNÍ

- čištění suchou cestou (oprášením, stlačeným vzduchem)

TMELY

tmely imitující terracotu, anorganické pigmenty BAYER

- KREMENIT TERRACOTA

BAREVNÉ RETUŠE

roztok Paraloidu B 52, anorganické pigmenty

Kachlová kamna (Rk/7)

Popis památky

Válcové těleso kamen na dřevěném podstavci s odděleným topeništěm ve vedlejší místnosti. Plášť kamen sestaven z glazovaných kachlí bílé barvy, povrch zdoben dekorativní pásovou výzdobou s motivy perlovců, růžicových kazet a rozvilin, případně květinových a ovocných festonů. Těleso kamen ukončeno nástavcem s rotační vázou na profilované noze.

Rozměry: průměr 80 cm, výška 237 (275) cm, zadní topeniště 45 x 35 x 100 cm

Popis zjištění – restaurátorský průzkum

Druh materiálu, rozsah poškození

- kachle z pálené a glazované keramiky
- povrch bez výraznějších poškození, kompaktní

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- povrch je znečištěn prachem

Polychromie, nátěry

- povrch opatřen bílou slinutou glazurou

Doplňky a výměny

- nejsou patrné

Tmely

- tmeleny jsou spáry, druhotně bílým cementem

Statické poměry

- statika a soudržnost celku je vyhovující

Vyhodnocení průzkumu

- keramický materiál kompaktní, bez známek degradace
- lokálně se objevují tmely a vysprávkky

Koncepce restaurátorského zásahu, prezentace restaurovaného díla

Kachlová kamna budou přemístěna a deponována mimo objekt. Kamna budou před transportem rozebrána na jednotlivé kachle, bude provedeno jejich označení, kresebná a fotografická dokumentace původního osazení. Kachle budou zabaleny a transportovány na místo určení. Následně bude provedeno kamnářské sesazení kamen dle původního rozvrhu s použitím tradičních kamnářských materiálů (cihly, kamnářská hlína, drátěné svorky). Dále bude restaurátorský proces realizován jako konzervační zákrok, směřujících k ošetření památky a prezentaci v interiéru.

Povrch bude očištěn. Bude revidováno a obnoveno spárování jednotlivých prvků. Na povrchu doplňků budou následně realizovány plastické a barevné retuše. Restaurované dílo bude prezentováno ve výrazu glazované keramiky.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

- demontáž
- očištění
- transfer
- kamnářské sestavení kamen

- vyplnění spár, plastické retuše, barevné retuše
- zpracování rest. zprávy a fotodokumentace a doporučeného režimu památky

Návrh technologie restaurování

ČIŠTĚNÍ

- čištění suchou cestou (oprášením, stlačeným vzduchem)

TMELY

- tmely imitující terracotu, anorganické pigmenty BAYER
- KREMENIT TERRACOTA

BAREVNÉ RETUŠE

- roztok Paraloidu B 52, anorganické pigmenty

IV. Závěr a doporučení

Všechny popisované kamenné prvky a články jsou cennými architektonickými či kamenosochařskými články nemovité kulturní památky hradu Kámen a lze je považovat za hodnotný doklad uměleckého či uměleckořemeslného kamenosochařského projevu jak z hlediska samotné památky a jejího umístění v historickém místě, tak i v širší souvislosti umění v Čechách.

Proto je nutné v rámci obnov fasád exteriéru zabezpečit jejich odborné ošetření, které by mělo obecně zahrnovat: Doplňující restaurátorský průzkum po postavení lešení – dokumentaci stavu před rest. zákrokem, Etapu čištění, Etapu konsolidace kamenného materiálu, Etapu plastické rekonstrukce a doplnění chybějících částí, Etapu barevného sjednocení a lokální retuše a lokálně Závěrečnou povrchovou úpravu – hydrofobizaci, včetně ochranných vrstev proti biologickému napadení. Po provedení doplňujícího rest. průzkumu či v průběhu rest. procesu se může projevit řada dalších poškození, které bude třeba řešit individuálně a operativně některými z dalších etap, např. Etapou statického zajištění, Etapou zhotovení kopie prvku či jeho části a jeho výměny, apod., vždy však za účasti restaurátora a odborného příslušníka NPÚ a investora.

Protože bude zásah obnov fasád exteriéru hradu Kámen prováděno za účelem záchrany části historického objektu, prohlášeného nemovitou kulturní, za účelem jeho záchrany a estetické rehabilitace, je nutné, aby:

- restaurování kamenných prvků včetně sochařské výzdoby z kamene prováděla fyzická osoba na základě povolení vydaného podle § 14a, zákona číslo 20/1987 Sb., o státní památkové péči a to se specializací na restaurování sochařských uměleckých nepolychromovaných děl z kamene a keramiky.